

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 1 december 2005
Ons kenmerk 47/5.4/2005005921
Behandeld door mevrouw M. Kielema (0592) 36 53 59
Onderwerp: Motie "Werken in de zorg"

Geachte voorzitter/leden,

In de vergadering van 15 juni 2005 is de motie "Werken in de zorg" door u aanvaard. In deze motie verzoekt u ons om na te gaan of de bestaande opleidingen in de zorg-sector voldoende zijn toegerust om te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen betreffen de dubbele vergrijzing, waarmee bedoeld wordt de vergrijzing van het personeelsbestand (hoge uitstroom van beroepsbeoefenaren) en van de samenstelling van de bevolking van Drenthe (toename van de behoefte aan zorg).

Wij informeren u door middel van deze brief over de bestaande initiatieven in de zorg-sector, die ontwikkeld zijn om adequaat en actief beleid te kunnen voeren in deze sector. Onze conclusie is dat de Drentse onderwijsinstellingen adequaat inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen. Wij beginnen met een korte toelichting op de structuur van het middelbaar beroepsonderwijs en de betrokkenheid van het werkveld.

Opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn op twee manieren te volgen, via de beroepsopleidende leerweg (bol) en via de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). Bij een bol-opleiding wordt het merendeel van de leertijd op school ingevuld; ongeveer 20% van de opleidingstijd wordt gewerkt en geleerd in een bedrijf of instelling. Bij een bbl-opleiding wordt het beroep voor het belangrijkste deel in de praktijk geleerd, 1 à 2 dagen per week wordt vaktheorie op school gevolgd. Bij de meeste opleidingen kan een keuze worden gemaakt uit beide leerwegen.

Mbo-opleidingen zijn ingedeeld in vier niveaus. Voor opleidingen op niveau 1, de assistentopleiding, worden geen vooropleidingseisen gesteld, en voor niveau 2, de basisberoepsopleiding, is een afgeronde vmbo-basisberoepsgerichte leerweg voorwaarde. Bij niveau 3, de vakopleiding, en niveau 4, middenkaderopleiding/-specialistenopleiding, is een afgeronde theoretische leerweg, een gemengde leerweg of een kaderberoepsgerichte leerweg binnen het vmbo verplicht of een overgangsbewijs van havo 3/4 of vwo 3/4. Voor sommige opleidingen is ook een bepaald vak als voorwaarde gesteld om te kunnen instromen in de opleiding. Na het afronden van een mbo-opleiding niveau 4 is doorstroom naar een hbo-opleiding mogelijk. Voor het mbo bestaat geen landelijk eindexamen. Het diploma is opgebouwd uit deelkwalificaties. Deze deelkwalificaties samen leveren een mbo-diploma op.

Een mbo-opleiding leidt op tot een beroep. Door een vertegenwoordiging van het werkveld c.q. bedrijfsleven en het onderwijs worden in gezamenlijk overleg beroepscompetentieprofielen opgesteld. Deze worden voorgelegd aan de eigen achterban. Uit deze beroepscompetentieprofielen vloeien kwalificatieprofielen voort. Deze profielen worden ontwikkeld door de kenniscentra. Voor diverse sectoren, onder meer de gezondheidszorg, de bouw en de techniek, is een kenniscentrum. Het kenniscentrum voor de sectoren Gezondheidszorg, Welzijn, Sport en Dienstverlening heet OVDB (= opleiding verzorgende en dienstverlenende beroepen).

Als de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap haar goedkeuring verleent aan de kwalificatieprofielen kunnen de onderwijsprogramma's worden ontwikkeld. Het onderwijs is door deze werkwijze dus volgend op de ontwikkelingen in de werksector en de arbeidsmarkt, en niet sturend.

Binnen elke onderwijsinstelling worden ook contractactiviteiten aangeboden. Dit betreft opleidingen/cursussen die niet vallen onder de huidige opleidingenstructuur. Het gaat dan om scholing van werknemers in de huidige of in de toekomstige werksituatie.

Al sinds 1997 werken de gezondheidszorgopleidingen van de Regionale Opleidingen Centra (ROC) in Groningen en Drenthe (het Drenthe College, het Alfa College, het Noorderpoortcollege, het Menso Altingcollege) en de Hanzehogeschool samen in een coöperatieve vereniging Provo '97 (= project Verplegend en verzorgend onderwijs). Tevens zijn Zorgplein Noord en het kenniscentrum OVDB vertegenwoordigd. Zorgplein Noord is het trefpunt van en vóór zorginstellingen en medewerkers in de zorg in Groningen en Drenthe. De organisatie streeft naar een arbeidsmarkt waarin de vraag naar personeel ongeveer gelijk is aan het aanbod. Hiervoor worden projecten uitgevoerd en producten ontwikkeld die instroom, behoud en mobiliteit van personeel bevorderen.

Provo '97 kent een actief directeurenoverleg en twee adviesorganen, namelijk de Adviescommissie Zorginstellingen en de Adviescommissie Onderwijs. De vereniging heeft als doel de vormgeving van een samenhangend opleidingsstelsel gezondheidszorg. Deze samenwerking heeft geleid tot diverse projecten, die concrete producten hebben opgeleverd, zoals eenduidige praktijkboeken en protocollen voor stages. In 2001 heeft een heroriëntatie op de organisatie plaatsgevonden. Mede ingegeven door ontwikkelingen in het onderwijs en de zorg was het tijd voor een herijking. Op basis van een omgevingsanalyse is geconcludeerd dat er altijd vraag is naar mensen die zijn opgeleid voor de zorgsector. Alle kwalificatieniveaus zijn daarbij noodzakelijk. Het denken in doorlopende lijnen is daarbij dus zeer actueel en noodzakelijk. Het imago van de beroepen speelt een belangrijke rol in het aantal mensen dat instroomt in de verschillende opleidingen. Het blijft dus wenselijk om als opleidingsinsti-

tuten samen te werken en in nauw overleg contacten te onderhouden met het werkveld. Het stagebureau van Provo '97 vervult hierin ook een belangrijke taak. Het stagebureau heeft in de functie van centraal coördinatiepunt voor de beroepspraktijkvormingsplaatsen (BPV) en de stages haar waarde inmiddels bewezen. Toch is het probleem van het tekort aan stageplekken nog niet verholpen. Het blijkt niet altijd mogelijk om stageplekken voor het juiste opleidingsniveau te vinden. Ook de begeleiding van de stagiaires door de instellingen laat soms te wensen over. Tevens blijkt voor sommige instellingen de stagevergoeding moeilijk te financieren. Er is goed contact met het werkveld opgebouwd en de stageproblematiek wordt dan ook voortdurend aangekaart en in gezamenlijkheid wordt gezocht naar oplossingen.

Recentelijk is door Provo '97 het project Competentieontwikkeling in Noord-Nederland gestart. Dit project wordt gefinancierd vanuit het provinciale programma Onderwijs en kennisinfrastructuur. Het project richt zich op de competentieontwikkeling van de vmbo-, mbo- en hbo-leerlingen in instellingen voor gezondheidszorg en welzijn in Groningen en Drenthe. De rode draad is het bereiken van een betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt door het uitvoeren van drie concrete projecten.

Allereerst het project Vmbo ziet zorg: het ontwikkelen en organiseren van efficiënte en effectieve beroepsoriëntatie op de sector Gezondheidszorg en Welzijn voor vmbo-leerlingen, zodat de leerling gemotiveerd een keuze kan maken en het voortijdig schoolverlaten wordt voorkomen.

Het tweede project is Laat ons zorgen: ontwikkelen, uitvoeren en begeleiden van Leerafdelingen niveau 1/2 in verzorgings- en verpleeghuizen.

Het derde project is Laat ons verplegen: het ontwikkelen, uitvoeren en begeleiden van leerafdelingen niveau 4/5 in een algemeen ziekenhuis, een instelling voor verstandelijk gehandicapten en een instelling voor geestelijke gezondheidszorg.

Met deze projecten wordt optimaal ingespeeld op de nieuwe vraag aan meer opgeleide zorgverleners, helpenden en verpleegkundigen. Deze vraag ontstaat door de hoge uitstroom van beroepsbeoefenaren en de toenemende behoefte aan zorg door de samenstelling van de Drentse bevolking. Tevens wordt door het oprichten van leerafdelingen ingespeeld op het tekort aan stageplekken en aan menskracht vanuit de instellingen en de scholen voor begeleiding. Aan het project zijn zowel kwalitatieve als kwantitatieve succescriteria gekoppeld. De kwantitatieve criteria worden gemeten door de regiomarge. De regiomarge brengt per provincie in kaart in hoeverre de vraag en het aanbod met elkaar in evenwicht zijn. Dit onderzoek wordt tweejaarlijks uitgevoerd, zodat er voldoende inzicht is in de werkgelegenheid in de sector en het mogelijk is om actief beleid te voeren. Tevens wordt er jaarlijks een rendementmeting gedaan. Deze meting wordt uitgevoerd onder de vier ROC's en de hbo-instelling. Bij deze meting gaat het om het percentage leerlingen dat een diploma haalt binnen de daarvoor gestelde tijd. Tevens wordt onderzocht waarom leerlingen eerder en zonder diploma de opleiding verlaten.

In juni 2004 is het Zorg Innovatie Netwerk Noord-Nederland opgericht. Dit netwerk wil voor de drie noordelijke provincies het orgaan worden om zorgvernieuwendes initiatieven aan te jagen, te ondersteunen en te faciliteren. In het najaar van dit jaar zal bij het Samenwerkingsverband Noord-Nederland een subsidieaanvraag worden ingediend. Er zijn zes deelclusters gedefinieerd, namelijk de zorglogistiek, personal health en caresystems, levensloopbestendig wonen, elektronisch patiëntendossier en informatiebeveiliging, medisch technologische innovaties en scholen en opleiden in de vernieuwende zorg.

Zoals uit het vorenstaande blijkt is er een intensief contact tussen de zorgopleidingen en het werkveld. Wij hebben de indruk dat de onderwijsinstellingen adequaat inspelen op de ontwikkelingen in het werkveld en de maatschappij en dat aanvullende provinciale initiatieven thans niet noodzakelijk zijn. Wij hopen dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

tk/coll.